

DATE DOWNLOADED: Fri Oct 21 07:20:27 2022

SOURCE: Content Downloaded from [HeinOnline](#)

Citations:

Bluebook 21st ed.

Oliver Nikolic, La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie, 1998 Strani PRAVNI ZIVOT 47 (1998).

ALWD 7th ed.

Oliver Nikolic, La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie, 1998 Strani Pravni Zivot 47 (1998).

APA 7th ed.

Nikolic, O. (1998). La cour constitutionnelle de la republique de hongrie. Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life), 1998(1-2), 47-56.

Chicago 17th ed.

Oliver Nikolic, "La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie," Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life) 1998, no. 1-2 (January-August 1998): 47-56

McGill Guide 9th ed.

Oliver Nikolic, "La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie" [1998] 1998:1-2 Strani Pravni Zivot 47.

AGLC 4th ed.

Oliver Nikolic, 'La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie' [1998] 1998(1-2) Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life) 47

MLA 9th ed.

Nikolic, Oliver. "La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie." Strani Pravni Zivot (Foreign Legal Life), vol. 1998, no. 1-2, January-August 1998, pp. 47-56. HeinOnline.

OSCOLA 4th ed.

Oliver Nikolic, 'La Cour Constitutionnelle de la Republique de Hongrie' (1998) 1998 Strani Pravni Zivot 47

-- Your use of this HeinOnline PDF indicates your acceptance of HeinOnline's Terms and Conditions of the license agreement available at

<https://heinonline.org/HOL/License>

-- The search text of this PDF is generated from uncorrected OCR text.

-- To obtain permission to use this article beyond the scope of your license, please use:

[Copyright Information](#)

Dr Oliver NIKOLIĆ*

UDK 342.197(439)
Izvorni naučni rad
Primljen 16. 11. 1998.

USTAVNI SUD MAĐARSKE

U članku se prikazuje institucija Ustavnog suda Mađarske, koja je nastala 1990. godine. Ustavni sud je telo sačinjeno od jedanaest članova, sa mandatom od devet godina, koji se može još jednom obnoviti.

U okviru svojih ovlašćenja Ustavni sud: pristupa prethodnom ispitivanju neustavnosti izvesnih odredbi predloga zakona, zakona koji je usvojen ali nije jos promulgovan, Poslovnika Narodne Skupštine i odredbi međunarodnih konvencija; pristupa naknadnom ispitivanju neustavnosti pravnih normi državne vlasti; ispituje da li su pravne norme državne vlasti u suprotnosti sa međunarodnim konvencijama; izjašnjava se povodom ustavnih žalbi podnetih u vezi kršenja prava zagwarantovanih Ustavom; otklanja neustavnost akata koja je proizašla usled nečinjenja zakonodavnih organa; rešava sukobe nadležnosti između državnih organa i između lokalnih zajednica; i tumači odredbe Ustava.

U cilju uspostavljanja pravne države i zaštite ustavnog poretka i osnovnih ljudskih prava, Ustav Mađarske iz 1989 godine ustanovljava Ustavni sud. Pored poglavlja IV, odnosno, člana 32/A Ustava, Ustavni sud je regulisan Zakonom o Ustavnom sudu br. XXXII iz 1989 godine i Poslovníkom o radu

---

* Dr Oliver Nikolić, istraživač, Institut za uporedno pravo Beograd.

Ustavnog suda. Iako je Zakon o Ustavnom sudu stupio na snagu danom publikovanja, Ustavni sud počinje da funkcioniše tek 1. januara 1990. godine¹.

SASTAV USTAVNOG SUDA

Ustavni sud je sastavljen od jedanaest² članova, uključujući predsednika i podpredsednika suda. Članove Ustavnog suda bira Narodna skupština, uvažavajući mišljenje pravne, administrativne i sudske komisije, dok predsednika i podpredsednika biraju sami članovi suda.

Predsednik Ustavnog suda koordiniše rad suda, zakazuje i vodi plenarne sednice, predstavlja sud pred Narodnom skupštinom i ostalim organima i obavlja druge zakonski predviđene zadatke. U slučaju sprečenosti predsednika zamenjuje podpredsednik Ustavnog suda.

Kancelarija Ustavnog suda je zadužena za administrativne i pripremne poslove suda. Za sedište Ustavnog suda je određena stara prestonica Mađarske, grad Esztergom.

POLOŽAJ ČLANOVA USTAVNOG SUDA

Položaj članova Ustavnog suda je regulisan Ustavom iz 1989. (član 32/A, alinea 4 i 5) i Zakonom o Ustavnom sudu iz 1989 godine.

1. Izbor članova. Komisija za imenovanje, koja se saštovi s jedne strane od poslanika izabranih od poslanika svih zastupljenih partija i s druge strane poslanika koji su izabrani od poslanika koji ne pripadaju ni jednoj partiji, predlažu članove Ustavnog suda. Predložene članove će saslušati predstavnici pravne, administrativne i sudske komisije Narodne skupštine. Da bi bili izabrani za člana Ustavnog suda potrebno da za njih glasa dve trećine poslanika Narodne skupštine.

Prilikom stupanja na dužnost, članovi Ustavnog suda su obavezne da polože zakletvu pred Narodnom skupštinom, u kojoj se obavezuju da će u svakoj situaciji poštovati Ustav i savesno obavljati svoje obaveze. Članovi

---

¹ O današnjem stanju i problemima Ustavnog suda Mađarske videti, Andras Mink, Laszlo Solyom: »Questioning Constitutional Justice« u časopisu East European Constitutional Review, vol. 6, br. 1/1997, Čikago, str. 71.

² U Ustavu iz 1989. i Zakonu o ustavnom sudu je prvobitno bilo predviđeno petnaest sudija međutim kasnije je taj broj smanjen na jedanaest.

Ustavnog suda su potpuno samostalni i odlučuju samo na osnovu Ustava i zakona.

Obzirom da nisu svi članovi suda izabrani u isto vreme, postoji stalni kontinuitet rada suda.

2. *Kvalifikacije članova Ustavnog suda.* Svaki građanin sa mađarskim državljanstvom, diplomom pravog fakulteta, čistim sudskim dosijeom i navršениh četrdesetpet godina života može biti izabran za člana Ustavnog suda. Narodna skupština bira članove Ustavnog suda među cenjenim pravnim teoretičarima, profesorima univerziteta, doktorima pravnih i političkih nauka, pravicima koji poseduju profesionalnu praksu od najmanje dvadeset godina. Za člana Ustavnog suda ne može biti izabrano lice³ koje je u periodu od četiri godine pre izbora u zvanje sudije, bilo član vlade ili zaposleno u nekoj političkoj partiji ili zauzimalo neko od rukovodećih mesta u javnoj administraciji.

3. *Dužina trajanja mandata.* Mandat članova Ustavnog suda je ograničen na devet godina, ali u odnosu na većinu evropskih ustavnih sudova, data im je mogućnost za ponovni izbor na funkciju.

Prestanak funkcije člana Ustavnog suda nastupa kada on napuni sedamdeset godina života, istekom mandata, podnošenjem ostavke, konstatovanjem inkompatibilnosti, razrešenjem donetim na plenarnoj sednici, isključenjem³ i nastupanjem smrti.

Dužina mandata predsednika i podpredsednika Ustavnog suda ograničena je na tri godine i moguć je reizbor.

4. *Inkompatibilnost funkcije.* Inkompatibilnost funkcije člana Ustavnog suda se ogleda u tome što je njima zabranjeno da budu poslanici, članovi saveta, da obavljaju bilo kakvu funkciju u okviru državnih organa, da rukovode organom koji zastupa razne interese, kao i da budu članovi u bilo kojoj partiji. Van delokruga svoga rada, članovima Ustavnog suda nije dozvoljeno vođenje političke aktivnosti i davanje političkih izjava. Sem naučnih, obrazovnih, literalnih i umetničkih aktivnosti, članovima Ustavnog suda je zabranjeno bavljenje profitabilnim delatnostima. Ukoliko se pojavi inkompatibilnost funkcije kod novoizabranog člana Ustavnog suda on je mora ispraviti u roku od deset dana, koji sledi njegov izbor na funkciju. Ako po isteku roka, novoizabrani član ne otkloni inkompatibilnost, Ustavni sud će na plenarnoj sednici da konstatuje njegov prestanak mandata.

---

³ Mandat prestaje zbog isključenja ukoliko član suda ne ispunjava zadatke koje predpostavlja njegova funkcija, učini prestup koji utvrđen pravosnažnom presudom, ne učestvuje u radu suda godinu dana ili je na neki drugi način postao nedostojan svoje funkcije.

4. *Imunitet članova Ustavnog suda.* Članovi Ustavnog suda uživaju isti imunitet kao i poslanici Narodne skupštine. Bez saglasnosti dobijene na plenarnoj sednici Ustavnog suda, ni jedan član Ustavnog suda ne može biti uhapšen, niti se protiv njega sme voditi krivični postupak. Ako se na plenarnoj sednici, članu Ustavnog suda oduzme imunitet, u isto vreme nastupa suspenzija na obavljanje njegove funkcije. Članovi Ustavnog suda ne mogu biti pozvano na odgovornost zbog iznetog mišljenja ili glasanja prilikom obavljanja svoje dužnosti.

5. *Materijalni položaj članova Ustavnog suda.* Ustavni sud uživa potpunu materijalnu nezavisnost, jer sam ustanovljava svoj budžet i dostavlja Narodnoj skupštini na usvajanje kao deo državnog budžeta.

Predsednik Ustavnog suda uživa sve privilegije kao i predsednik vlade, dok status ostalih članova je izjednačen sa položajem ministara.

NADLEŽNOST USTAVNOG SUDA

Nadležnost Ustavnog suda Mađarske je propisana članom 1 Zakona o ustavnom sudu a »po broju i sadržaju podseća na austrijski i nemački model ustavnog suda«⁴. U okviru svojih ovlašćenja Ustavni sud: pristupa prethodnom ispitivanju neustavnosti izvesnih odredbi predloga zakona, zakona koji je usvojen ali nije još promulgovan, Poslovnika Narodne Skupštine i odredbi međunarodnih konvencija; pristupa naknadnom ispitivanju neustavnosti pravnih normi državne vlasti; ispituje da li su pravne norme državne vlasti u suprotnosti sa međunarodnim konvencijama; izjašnjava se povodom ustavnih žalbi podnetih u vezi kršenja prava zagarantovanih Ustavom; otklanja neustavnost akata koja je proizašla usled nečinjenja zakonodavnih organa; rešava sukobe nadležnosti između državnih organa i između lokalnih zajednica; i tumači odredbe Ustava⁵.

1. *Prethodno ispitivanje neustavnosti pravnih normi.* Ustavni sud ispituje odredbe predloga zakona koje se smatraju neustavnim, na predlog Narodne skupštine, jedne od njenih stalnih komisija ili pedeset poslanika i ukoliko se utvrdi neustavnost, Narodna skupština, organ ili lice koje je podnelo predlog zakona mora otkloniti sporne odredbe.

⁴ Christiane Gouaud: »La Cour constitutionnelle de la Republique de Hongrie« u časopisu Revue de Droit Public, br. 5/1993, Pariz, str. 1243.

⁵ O kontroli ustavnosti akata videti više, Antal Adam: »Le controle de la constitutionnalite des actes administratifs et gouvernementaux en Hongrie« 1992, Peč,

Narodna skupština može podneti svoj Poslovnik, koji još nije usvojen, Ustavnom sudu ukoliko postoji sumnja da neke odredbe Poslovnika nisu u skladu sa Ustavom. Ako Ustavni sud konstatuje neustavnost spornih odredbi, Narodna skupština je u obavezi da ih otkloni.

Ukoliko smatra da su neke odredbe usvojenog zakona neustavne, predsednik Republike pre promulgacije zakona, predlaže da Ustavni sud ispita sporne odredbe. Ako je stanovište Ustavnog suda da su sporne odredbe neustavne, predsednik Republike može da izvrši promulgaciju zakona tek kada Narodna skupština otkloni konstatovanu neustavnost.

Ustavni sud ispituje sporne odredbe, još ne ratifikovane međunarodne konvencije, na predlog Narodne skupštine, predsednika Republike i Ministarskog saveta. Ako sud utvrdi neustavnost spornih odredbi, međunarodna konvencija može biti ratifikovana tek nakon otklanjanja konstatovane neustavnosti, od strane organa ili lica koje ju je zaključilo.

2. Naknadno ispitivanje neustavnosti pravnih normi. Predlog za naknadno ispitivanje neustavnosti pravnih normi može podneti bilo ko, bez obaveze dokazivanja da je direktno zainteresovan ili da ga neustavnost direktno pogađa. Predlog za ispitivanje neustavnosti mora sadržati zahtev za ukidanje u celini ili u delu neustavne pravne norme.

Sudija može da se obrati Ustavnom sudu u toku redovnog sudskog postupka, ukoliko primeti da pravna norma koju treba da primeni je neustavna. Ukoliko zainteresovana strana u postupku smatra da pravna norma koja bi trebalo da se primeni je neustavna, može zahtevati od suda da se obrati Ustavnom sudu radi konstatovanja neustavnosti.

Ukoliko u toku nadzora zakonitosti pravnih akata administrativnih organa, koja su na nižem nivou od onih koja su doneta od strane Ministarskog saveta, propisa donetih od strane saveta, ostalih pravnih instrumenata državne vlasti kao i individualnih odluka⁶, javni tužilac primeti neustavnost, može da se obrati organima koji su doneli sporna akta i da od njih zatraži ispravljanje neustavnosti. Organ koji je doneo sporna akta ima trideset dana da prihvati zahtev javnog tužioca i da izmeni ili ukine akta ili da se obrati Ustavnom sudu da ispita neustavnost akta i to u roku od osam dana od dana kada je počelo ispitivanje spornog akta i da o svom stavu obavesti tužioca.

3. Ispitivanje suprotnosti pravnih normi sa međunarodnim konvencijama. Na predlog Narodne skupštine, jedne od njenih stalnih komisija, bilo kojeg poslanika, predsednika Republike, Ministarskog saveta ili njenog člana, predsednika Računskog suda, predsednika Vrhovnog suda, javnog tužioca ili po

---

⁶ Pod individualnim odlukama se smatraju odluke donete van suda od strane kompetentnog organa koji je u sporu i od strane ekonomskih i drugih organa u skladu sa vršenjem svoje delatnosti.

službenoj dužnosti, Ustavni sud ispituje da li su pravne norme u suprotnosti sa međunarodnim konvencijama. Ako Ustavni sud utvrdi da pravna norma koja je istog ili nižeg stepena sa onom pravnom normom kojom je međunarodna konvencija proglašena u suprotnosti sa međunarodnom konvencijom, on ukida spornu pravnu normu u celini ili u delu.

Ako Ustavni sud utvrdi da pravna norma koja je višeg stepena od one pravne norme kojom je međunarodna konvencija proglašena u suprotnosti sa međunarodnom konvencijom, on poziva organ ili lice koje je zaključilo međunarodnu konvenciju da ukloni suprotnost u tačno određenom vremenu na osnovu procene okolnosti. Organ ili lice su dužni da uklone suprotnost pravne norme kojom je međunarodna konvencija proglašena u naznačenom roku.

4. *Ustavna žalba u vezi kršenja prava zagwarantovanih Ustavom.* Bilo ko može da podnese ustavnu žalbu zbog kršenja prava zagwarantovanih ustavom, ukoliko je kršenje prava usledilo primenom neustavne pravne norme i ako su iscrpljene svi drugi pravni lekovi ili ukoliko pravni lekovi nisu na raspolaganju. Ustavna žalba se podnosi Ustavnom sudu i to pismeno u roku od šezdeset dan, počev od dana objavljivanja pravosnažne presude.

5. *Neustavnost koja proizilazi iz nečinjenja.* Ukoliko zakonodavni organ usled propusta činjenja svojih zakonodavnih dužnosti dovede do neustavnosti, a Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na predlog bilo koga, to konstatuje, zakonodavnom organu se ostavlja rok da bezuslovno ispravi nastalu neustavnu situaciju.

6. *Sukob nadležnosti.* Ukoliko dođe do sukoba nadležnosti između državnih organa (izuzev sudova), odnosno lokalnih zajednica, ti organi odnosno zajednice mogu predložiti da Ustavni sud reši nastali sukob. Bez saslušavanja podnosioca predloga, Ustavni sud odlučuje koji je organ nadležan u konkretnoj stvari i o tome donosi odluku.

7. *Tumačenje odredbi Ustava?* Na predlog Narodne skupštine ili jedne od njenih stalnih komisija, predsednika Republike, Ministarskog saveta ili jednog od njegovih članova, predsednika Računskog suda, predsednika Vrhovnog suda, ili tužioca, Ustavni sud tumači određene odredbe Ustava. Svoje odluke o tumačenju Ustava Sud objavljuje u Službenom listu.

---

⁷ O tumačenju Ustava videti, Antal Adam »Constitutions: interpretation et interpretes«, 1995, Tokio i Antal Adam »Ustavno sudstvo u Mađarskoj«, u časopisu Pravni život, br. 11/1997, Beograd, str. 946-950.

PROCEDURA USTAVNOG SUDA

Postupak pred Ustavnim sudom je besplatan i sve takse su izuzete.

1. *Pokretanje postupka.* Pravo da pokrene postupak pred Ustavnim sudom, dato je širokom krugu subjekata i tačno je određeno članom 21 Zakona o Ustavnom sudu. Sam sud po službenoj dužnosti pokreće proceduru kada ispituje da li su pravne norme i ostala pravna akta državne vlasti u suprotnosti sa međunarodnim konvencijama i kada otklanja neustavnost akata koja je proizašla usled nečinjenja zakonodavnih organa. Predlog za pokretanje postupka se podnosi direktno Ustavnom sudu, u pismenoj formi i pored osnova mora da sadrži i detaljni zahtev.

Ukoliko je predlog za pokretanje postupka potekao od organa ili lica koji nema pravo pokretanja postupka, predsednik suda će takav predlog odbiti ali će i proslediti organu koji ima takvo pravo. Ako Ustavni sud konstatuje da neki predmet ne spada u njegovu nadležnost, on ga prosleđuje nadležnom organu.

2. *Sednice Ustavnog suda.* Ustavni sud zaseda na plenarnim i sednicama odeljenja.

Sud zaseda na plenarnim sednicama u sledećim slučajevima: kada odlučuje o predhodnoj neustavnosti pravne norme; kada odlučuje o predhodnoj neustavnosti odredbe međunarodne konvencije; kada odlučuje o naknadnoj neustavnosti jednog zakona; kada odlučuje da li je jedan zakon u suprotnosti sa međunarodnom konvencijom; kada tumači odredbe Ustava; kada ustanovljava predlog zakona o Poslovniku Ustavnog suda; kada utvrđuje da li postoji inkompatibilnost funkcija nekog člana suda; kada konstatuje prestanak mandata članu suda koji nije otklonio razloge nastanka inkompatibilnosti funkcije; kada oduzima mandat članu suda; kada isključuje člana suda; kada daje saglasnost za oduzimanje imuniteta članu suda; i kada predsednik ili tri člana suda predlože da sud zaseda na plenarnoj sednici radi raspravljanja pojedinih predmeta. Na plenarnoj sednici sud zaseda u punom sastavu i članovi suda imaju pravo glasanja. U radu plenarne sednice, sve do njenog zaključenja, mogu učestvovati i imaju pravo na reč predsednik Republike, predsednik vlade, predsednik Narodne skupštine, predsednik Vrhovnog suda, javni tužilac, ministar pravde, kao i podnosilac predloga za postupak pred sudom, a predsednik suda može pozvati i druga lica u zavisnosti od slučaja.

Na sednicama odeljenja suda se raspravlja o: naknadnoj neustavnosti pravnog akta (koji nije zakon), o suprotnosti pravnog akta (koji nije zakon) sa međunarodnom konvencijom, o sukobu nadležnosti i o ustavnim žalbama.

U radu sednice odelenja učestvuje tri člana suda a član koji predsedava sednicom, može u zavisnosti od potrebe predmeta, da pozove i druga lica.

3. *Raspravljanje i odlučivanje na sednicama.* Sud na sednicama raspravlja na osnovu podnetih dokumenata i ako je potrebno usmenih iskaza pozvanih lica. Ukoliko to sud zahteva, sva lica su u obavezi da mu dostave tražene podatke i dokumenta.

Ustavni sud donosi odluke na zatvorenim sednicama. Sve odluke suda se obrazlažu i dostavljaju podnosiocu predloga za postupak. Svakom članu suda je data mogućnost da priloži dosijeu odluke izdvojeno mišljenje.

Ukoliko sud ustanovi neustavnost pravne norme u okviru postupka naknadnog ispitivanja neustavnosti pravne norme, on će je u celini ili u delu ukinuti. Sud objavljuje svoju odluku o ukidanju pravne norme u Službenom listu kao i u svom sopstvenom listu. Danom objavljivanja odluke prestaje njeno važenje.

Dr Oliver NIKOLIĆ
Assistant, Institut de droit comparé
Belgrade

LA COUR CONSTITUTIONNELLE DE LA REPUBLIQUE DE HONGRIE

- R é s u m é -

La cour constitutionnelle, ayant de vastes attributions, fonctionne en Hongrie depuis 1er janvier 1990 sur la base de l'article 32/A de la Constitution, mais, c'est la loi XXXII de l'an 89 créant la Cour constitutionnelle hongroise qui fixe toute sa réglementation. Dans la sphère de ses attributions, la Cour constitutionnelle hongroise: procède à l'examen préalable et postérieur de l'inconstitutionnalité des règles juridiques; examine la question de savoir si une loi est en contradiction avec une convention internationale; se prononce sur des plaintes constitutionnelles; supprime l'inconstitutionnalité qui se manifeste dans l'omission; supprime les conflits de compétences; et interprète les dispositions de la Constitution. La Cour annule les lois et autres règles juridiques inconstitutionnelles, et ses décisions sont obligatoires pour tous, également pour le parlement et ne sont susceptibles d'aucun recours. Selon la tradition des organes juridictionnels, La Cour constitutionnelle hongroise connaît deux formations: plénière et en chambre. Le mode de saisine de la cour est très précisément organisé par l'article 21 de la Loi sur le Cour constitutionnelle. Les membres (onze) de la Cour constitutionnelle (y compris le président et le vice-président) sont élus par l'Assemblée nationale pour neuf ans (et la possibilité d'une réélection) sur proposition d'une commission de désignation. Les membres de la Cour constitutionnelle ne sont responsables à aucun organe extérieur, ils sont indépendants et il statuent uniquement sur la base de la Constitution et des lois. La Cour constitutionnelle bénéficie d'une autonomie complète administrative et financière.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent data collection procedures and the use of advanced analytical techniques to derive meaningful insights from the data.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in data management and analysis. It discusses how modern software solutions can streamline data collection, storage, and processing, thereby improving efficiency and accuracy.

4. The fourth part of the document addresses the challenges associated with data management, such as data quality, security, and privacy. It provides strategies to mitigate these risks and ensure that the data remains reliable and secure.

5. The fifth part of the document concludes by summarizing the key findings and recommendations. It stresses the importance of ongoing monitoring and evaluation to ensure that the data management processes remain effective and up-to-date.

6. The sixth part of the document provides a detailed overview of the data collection process, including the identification of data sources, the design of data collection instruments, and the implementation of data collection procedures. It also discusses the importance of training staff and ensuring that data collection is conducted in a consistent and reliable manner.

7. The seventh part of the document discusses the various methods used to analyze the collected data. It covers both qualitative and quantitative analysis techniques, highlighting the strengths and limitations of each method. It also discusses the importance of using appropriate statistical tests and software tools to facilitate data analysis.

8. The eighth part of the document focuses on the interpretation and communication of the results. It discusses how to effectively present the findings to stakeholders, using clear and concise language and appropriate visual aids. It also emphasizes the importance of providing context and explaining the implications of the results.

9. The ninth part of the document discusses the role of data in decision-making and strategic planning. It highlights how data can provide valuable insights into organizational performance, market trends, and customer behavior, enabling leaders to make informed decisions and develop effective strategies.

10. The tenth part of the document concludes by summarizing the key findings and recommendations. It stresses the importance of ongoing monitoring and evaluation to ensure that the data management processes remain effective and up-to-date.